

PIEP zei de muis

Martha de Jonge (Trimbos-instituut)
Yteke Braaksma (Stichting Welzijn Amersfoort)
Petra Havinga (Trimbos-instituut)

KOPP-KVO Quizzz

Vraag 1: Waar staat KOPP voor?

Antwoord 1 : Kids Of Public Places
Antwoord 2 : Kleuters met Onbehandelde Psychische Problemen
Antwoord 3 : Kinderen van Ouders met Psychische Problemen

KOPP-KVO Quizzz

Vraag 1: Waar staat KOPP voor?

Antwoord 3 : Kinderen van Ouders met Psychische Problemen

KOPP-KVO Quizzz

Vraag 2: Waar staat KVO voor?

Antwoord 1: Kind but Vulnerable Offenders
Antwoord 2: Kinderen van Verslaafde Ouders
Antwoord 3: Koters van Verstandige Ouders

KOPP-KVO Quizzz

Vraag 2: Waar staat KVO voor?

Antwoord 2: Kinderen van Verslaafde Ouders

KOPP-KVO Quizzz

Vraag 3: Hoeveel KOPP kinderen zijn er ongeveer in Nederland (leeftijd 0-22)?

Antwoord 1: 1.600.000

Antwoord 2: 326.500

Antwoord 3: 154.000

KOPP-KVO Quizzz

Vraag 3: Hoeveel KOPP kinderen zijn er ongeveer in Nederland (leeftijd 0-22)?

Antwoord 1: 1.600.000 (NEMESIS)

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

KOPP-KVO Quizzz

Vraag 4: Hoe groot is de kans dat een kind psychische problemen ontwikkelt wanneer één van de ouders psychische problemen heeft?

Antwoord 1: 15%

Antwoord 2: 43%

Antwoord 3: 33%

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

KOPP-KVO Quizzz

Vraag 4: Hoe groot is de kans dat een kind psychische problemen ontwikkelt wanneer één van de ouders psychische problemen heeft?

Antwoord 3: 33%

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

KOPP-KVO Quizzz

Vraag 5: Hoe groot is de kans dat een kind psychische problemen ontwikkelt wanneer beide ouders psychische problemen hebben?

Antwoord 1: 40%

Antwoord 2: 67%

Antwoord 3: 88%

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

KOPP-KVO Quizzz

Vraag 5: Hoe groot is de kans dat een kind psychische problemen ontwikkelt wanneer beide ouders psychische problemen hebben?

Antwoord 2: 67%

**Trimbos
instituut**

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

SWA

PIEP zei de muis

Ontstaan en Implementatie in Amersfoort:

Aanleiding : signalen uit de wijk

augustus 2003 – augustus 2005
Kruiskamp/Koppel/Liendert

**Trimbos
instituut**

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

SWA

Trimbos
instituut

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

SWA

PIEP zei de muis is een **samenwerkingsproject:**

SWA
RIAGG Amersfoort e.o.,
GGD Midden Nederland,
Trimbos Instituut

Financiering: fonds OGZ en de gemeente Amersfoort

Trimbos
instituut

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

SWA

Doelgroep en doel

Doelgroep:

Kinderen van ouders met een lage SES in achterstandswijken.

Hoofddoel:

Signaleren van en steun geven aan kinderen 4-8 jaar van ouders met psychische, psychosociale en verslavings problemen.

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

Kind en gezinsgerichte doelen

- Het versterken van zelfvertrouwen en een positief zelfbeeld van het kind
- Het vergroten van kennis om de thuissituatie beter te begrijpen
- Het aanleren van vaardigheden bij kinderen en de ouder (s) om thuis beter met de situatie om te gaan
- Het ondersteunen van de ouder(s) in hun ouderrol
- Het ontwikkelen van een eigen netwerk voor het kind en de ouder(s)

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

Opzet van de interventie

Het project omvat 3 onderdelen:

- Informatiebijeenkomst voor eerstelijns werkers
- Vaste club voor kinderen van 4-8 jaar, 15 weken
- Ouderbijeenkomsten en steun op maat voor de ouder(s) 4 bijeenkomsten + individueel steun voor het hele gezin door gezinsbegeleidster

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

SWA

Werkwijze kinderclub

- Theorie: beschermende factoren en risicofactoren voor KOPP/KVO
- Kinderclub door welzijnswerk en GGZ-preventie
- Leren door te spelen
- Vaste opbouw:
  - gesprekje met PIEP
  - verhaal lezen en naspelen
  - knutselen voor de schatkist

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

SWA

Stichting Welzijn Amersfoort

Thema's bij de kinderclub

- Kennismaken
- Je mag er zijn
- Verdrietig zijn
- Bang zijn
- Blij zijn
- Boos zijn
- Positief zelfbeeld
- Wie zijn er belangrijk voor je?
- Je sterk voelen
- Verweking door herhaling van thema's
- Afscheid nemen

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

Kenmerken benadering ouders:

- Kind(eren) met problematische thuissituatie als uitgangspunt
- Aanmelding door professionals; school, JGZ, welzijn, hulpverleners en ouders zelf
- Intake door huisbezoeken(gezinsbegeleidster)
- Themabijeenkomsten voor ouders
- Ruimte voor individuele ondersteuning ouders

Trimbos
instituut

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

SWA

Thema's ouderbijeenkomsten

- Ouders betrekken bij de inhoud van de kinderclub
- Positieve aandacht
- Veiligheid bieden door regels en grenzen
- Angst bij kinderen
- Opvoeden van kinderen als je problemen hebt
- Het ontwikkelen van een sociaal netwerk
- Centraal staat: ouderrol weer invullen

Trimbos
instituut

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

SWA

Reacties...

**Trimbos
instituut**

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

SWA

Enkele reacties van kinderen:

“ Ik heb geen zin in vakantie, want dan gaat er 1 keer van PIEP af”

“Als ik bang ben, denk ik aan PIEP en dan durf ik wel te slapen”

**Trimbos
instituut**

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

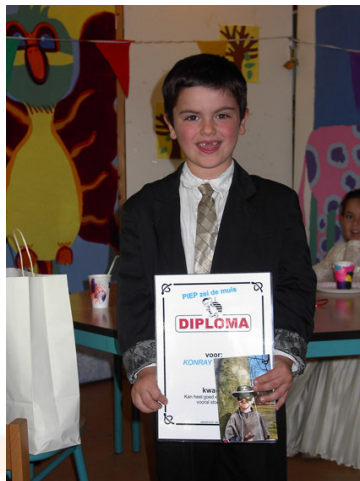

SWA

Een reactie van ouders:

“Weet je waarom onze kinderen zo graag naar PIEP gaan? Ze zijn hier geen uitzondering. Hier zijn allemaal kinderen waar het thuis anders is en soms anders gaat dan bij andere kinderen!”

Ontwikkelingen in Amersfoort

- Tot en met eind 2009 28 groepen
- 93% maakt het programma helemaal af
- in 7 achterstandswijken/ gebieden
- groepen stromen gemakkelijk vol; ouders gaan steeds meer zelf aanmelden
- er is een Billy Boem groep voor 8 – 12 jaar ontwikkeld (KOPP op de Piep wijze)
- vervolgvactiteiten als Coach & Cootje, Coole Kids, WeP, Voortburgeren in de wijken

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

Landelijke ontwikkelingen

- Veel interesse vanuit andere instellingen voor het project
- Piep draait/ wordt voorbereid in 22 steden
- Bijna 100 mensen volgden de training via het Trimbos-instituut
- Effectonderzoek Trimbos gefinancierd door Zon MW
- Indienen in databank Centrum Gezond Leven

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

Onderzoek PIEP zei de muis

Onderzoeksvraag:

Welke invloed heeft PIEP op het gedrag van het kind en het functioneren van het gezin?

- Vragenlijsten afgenomen op 3 meetmomenten:

T0: voorafgaand aan de eerste bijeenkomst van PIEP

T1: na afloop van de laatste bijeenkomst van PIEP

T2: drie maanden na afloop van PIEP

- Ouders → T0, T1, T2
Leerkrachten → T0, T1

Trimbos
instituut
Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

SWA

Vragen?

Trimbos
instituut
Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

SWA

Vragenlijsten

- *Functioneren kind*
De Strength en Difficulty Questionnaire (SDQ)
(Goodman e.a., 2003)
- *Functioneren gezin*
De Vragenlijst voor Gezinsproblemen (VGP)
(Koot, 1997)

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

Demografische gegevens

	%		%
Geslacht kind (N=105)		Opleiding (N= 94)	
Man	52.4	Geen opleiding, Lager onderwijs	30.9
Vrouw	47.6	LBO, MAVO	28.7
		MBO, HAVO, VWO	29.8
Leeftijd kind (N=105)		HBO, WO	10.6
4	16.2	Gezins situatie (N= 98)	
5	27.6	Regulier gezin	36.7
6	32.4	Eenoudergezin	43.9
7	19.0	Stiefgezin	8.2
8	4.8	Anders	11.2
Burgerlijke staat (N = 95)		Uitkering (N= 92)	
Gehuwd	33.7	Ja	59.8
Ongehuwd	32.6		
Gescheiden	30.5		
Geregistreerd partnerschap	3.2		

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

Leerkrachten SDQ

(N=87)	T0	T1
Totale probleemscore	11.47	10.48

Vershil gemiddelden = significant:

Kinderen vertonen significant minder psychosociale problemen na afloop van PIEP.

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

Ouders SDQ

(N=68)	T0	T1
Totale probleemscore	14.60	13.46

Vershil gemiddelden = niet significant

(N=56)	T0	T2
Totale probleemscore	14.09	12.54

Vershil gemiddelden = significant:

Kinderen vertonen significant minder psychosociale problemen drie maanden na afloop van PIEP.

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

Ouders VGP T0-T1

	T0	T1
Problemen met opvoeding (N=69)	6.22	5.86
Problemen met steun en communicatie (N=70)	9.14	9.53
Problemen met betrokkenheid (N=70)	2.61	2.71
Problemen met kinderen (N=70)	5.57	4.29

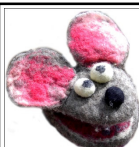
Verschil gemiddelden is alleen voor 'problemen met kinderen' significant:

Ouders ervaren significant minder problemen in de aanpak van de kinderen, leiding geven aan en de relatie met de kinderen na afloop van PIEP.

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

Ouders VGP T0-T2

	T0	T2
Problemen met opvoeding (N=58)	6.12	5.24
Problemen met steun en communicatie (N=59)	9.27	7.66
Problemen met betrokkenheid (N=59)	2.32	1.78
Problemen met kinderen (N=59)	5.63	4.12

Verschil gemiddelden is significant voor 'problemen met opvoeding', 'problemen met steun en communicatie' en 'problemen met kinderen'.

Op genoemde gebieden ervaren ouders significant minder problemen drie maanden na afloop van PIEP.

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

Vragen?

 Trimbos
instituut
Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

 SWA
Stichting Welzijn Amersfoort

Succesvolle ingrediënten PIEP

- Goede aansluiting bij taal en normen doelgroep
- Inzet gezinsbegeleidster!
- Weinig nadruk op specifieke problemen
- Snelheid van werken dmv korte lijnen
- Bekendheid van medewerkers met de doelgroep
- Goede **samenwerking** verwijzers en uitvoerders

 Trimbos
instituut
Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

 SWA
Stichting Welzijn Amersfoort

Kenmerken samenwerking

- Gezamenlijk vormen van de projectgroep
- Gezamenlijke onderzoeks- en planfase
- Inzet in projectplan en convenant vastgelegd
- Betrokkenheid partijen in uitvoeringsfase
- Bekendheid verwijzers met problematiek gezin
- Bundeling en uitwisseling van kennis en expertise

Trimbos
instituut

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

SWA

Resultaten samenwerking

- Vergrote aandacht voor deze doelgroep vanuit de zorg- en hulpverlening
- Ontwikkeling van een passend preventief ondersteuningsaanbod in de wijk
- Verbetering van de doorverwijzing naar andere activiteiten en/of hulpverlening
- Uitbreiding van kennis over en ervaring met de doelgroep onder alle betrokkenen

Trimbos
instituut

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Stichting Welzijn Amersfoort

SWA

Alleen door intensieve samenwerking is deze moeilijk doelgroep te bereiken

Door de samenwerking bij PIEP vinden instellingen elkaar steeds makkelijker en versterken elkaar daardoor

Vragen?

